

Історичний факультет
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
Кафедра етнології та краєзнавства

Національна спілка краєзнавців України
Київська міська організація

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

*Збірник матеріалів
Міжнародної наукової конференції*

Київ 2019

УДК 94:796.5:008(477:100)(06)

Рекомендовано до друку:
Вченою радою історичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Протокол № 3 від 26 вересня 2019 року)
Президією Національної спілки краєзнавців України
(Протокол № 4 від 12 вересня 2019 року)

Рецензенти:

В. П. Коцур, доктор історичних наук, професор, академік НАПН України
М. Г. Палієнко, доктор історичних наук, професор
М. Г. Щербак, доктор історичних наук, професор

Редакційна колегія:

О. П. Рєєнт, доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України (голова)
В. П. Капелюшний, доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України (заст. голови)
І. К. Патриляк, доктор історичних наук, професор
О. П. Гончаров, кандидат історичних наук, доцент
Н. В. Терес, кандидат історичних наук, доцент

Історико-культурний туризм: український та світовий досвід.

Збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції (Київ, 5 квітня 2019 р.) / Редкол.: О. П. Рєєнт (голова), В. П. Капелюшний, І. К. Патриляк, О. П. Гончаров, Н. В. Терес. – К.: «Фоліант», 2019. – 331 с.

Збірник містить доповіді і повідомлення учасників Міжнародної наукової конференції «Історико-культурний туризм: український та світовий досвід», яка відбулася 5 квітня 2019 року в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Автори несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен, географічних назв, посилань на джерела тощо.

Збірник розрахований на викладачів вищих і середніх закладів освіти, аспірантів, студентів, учнів, усіх, хто цікавиться історією та сучасним розвитком українського й зарубіжного туризму.

ISBN 978-617-7399-29-1

© Історичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2019
© Національна спілка краєзнавців України, 2019
© Колектив авторів, 2019

References:

1. Belgium, a top destination for fashion lovers! / brusselsairlines.com. Retrieved from <https://www.brusselsairlines.com/en-be/misc/inspire/belgium-fashion.aspx>
2. Birgitte Martens, Jelena Dobbels, Lucy Amez and Walter Ysebaert Culture and Creativity in the Picture: design for a measurement tool for the Brussels metropolis / The e-journal for academic research on Brussels Number 79, September 8th 2014. brusselsstudies.be. Retrieved from <http://brussels.revues.org/1234>
3. Pappacoda, L. Fashion Districts in the Creative City. Antwerp and its Fashion Hub / Laura Pappacoda - Anno Accademico 2012 / 2013. – 89 pp.

Оксана Фастовець (м. Київ)

Досвід Саудівської Аравії у розвитку історико-культурного туризму

Дослідження стану розвитку туризму, виявлення позитивного досвіду, з'ясування трендів та тенденцій сфери туризму країн близькосхідного регіону, сприятиме розвитку культурного співробітництва, встановленню більш тісних стосунків України з туристичним лідером близькосхідного регіону – королівством Саудівська Аравія, що є унікальною державою: теократична абсолютна монархія, що заснована на релігійних традиціях ісламу та зберігає основні святині ісламського світу. Уряд Саудівської Аравії вважає необхідним робити кроки у напрямку зняття залежності економіки країни від продажу нафти. При цьому основним напрямом перетворень та диверсифікації національної економіки обрано туристичну діяльність. Також уряд планує

активно розвивати внутрішній туризм, розраховуючи відтягнути частину коштів, які мешканці країни витрачають за кордоном. Разом з тим необхідно зазначити, що країна активно приймає іноземних відвідувачів. Так, у 2010 р. до Саудівської Аравії прибуло більше 10,85 млн. іноземних відвідувачів, а у 2017 р. 16,1 млн. [4].

Проте тривалий період в'їзд іноземців до Саудівської Аравії був можливим лише з метою здійснення хаджу, а також з особистою або діловою метою, для підтвердження яких була необхідна велика кількість документів, а також свідоцтво від громадян країни. Організацією прийому потоків паломників займається спеціально створене Міністерство зі справ паломників.

Також у 2000 р. була створена Верховна комісія з туризму та старожитностей Королівства Саудівська Аравія. Основними завданнями комісії є визначення напрямів та стратегії розвитку туризму, що враховує специфіку країни як колиски ісламу, оцінку туристських ресурсів країни, вивчення її географічних особливостей, аналіз цільових ринків, а також розробку стандартів туристичної діяльності в країні [1]. Комісією розроблені спеціальні правила поведінки іноземних туристів у країні, що враховують національні та релігійні особливості Саудівської Аравії. Вони виходять з того, що релігія відіграє визначну роль у житті саудівського суспільства, тому повне та безперечне дотримання релігійних вимог та поважання релігії громадян країни є основним для туристів. Поряд з особливими правилами поведінки та одягу, важливим є необхідність отримувати дозвіл на фотографування людей та інших об'єктів. За участі Комісії з туризму та старожитностей внесені зміни у правила отримання віз на в'їзд до країни. Введені короткотермінові візи, що поділяються на туристичні, ділові та гостьові – в залежності від мети поїздки до країни. Особливий тип віз представляють візи, що видаються паломникам, які прибувають для здійснення хаджу.

Зайнятість у сфері туризму в 2010 р. становила 491,8 тис. осіб, що складало більше 6% від загальної зайнятості населення країни. Загальна чисельність зайнятих у туризмі зростає високими темпами (в півтора рази за останні 5 років) [2]. Зростає і чисельність зайнятих в туризмі громадян Саудівської Аравії, які поки складають не більше чверті зайнятих в туризмі, проте саме вони займають керівні посади на підприємствах туристичної індустрії (керівники туристичних агентств, власники готелів) або у ключових галузях (наприклад, в авіаперевезеннях). У туристичному секторі, як і в більшості галузей господарства, зайняті трудові мігранти, переважно з азійських та африканських країн. Уряд країни разом із Комісією з туризму та старожитностей втілює курс на «саудизацію» туризму, що передбачає зростання зайнятості громадян країни, в першу чергу молоді, в туризмі.

Тип розміщення, що використовують туристи під час поїздки, відрізняється в залежності від мети подорожі. Як основний тип розміщення туристів в Саудівській Аравії використовуються готелі. Загальна кількість готелів в країні сягає 1140, кількість кімнат в них становила – 102 305. Більшість готелів розташовані в Мецці (58,2% від загального числа), Медині (17,2%) та столиці країни Ер-Ріяді (7,9%). Окрім готелів, в країні активно використовуються такі засоби розміщення як мебльовані апартаменти, число яких досягло 4423, а загальна кількість кімнат в них – 101 536. Середній показник заповнюваності кімнат в готелях підвищився з 50,6% до 54,6% [1]. Необхідно зазначити, що за останні роки спостерігається зростання в Саудівській Аравії кількості готелів, які належать великим світовим готельним мережам (HolidayInn, Intercontinental, Best Western Hotels, Sheraton, Radisson та ін.). Свої готелі світові готельні мережі відкрили в Мецці (об'єдналися у потужний готельний комплекс Абрадж-ель-Бейт) та у Медині.

Потенціал сектора мусульманських подорожей впливає на розвиток індустрії гостинності в цілому, тому стає важливим в першу чергу адаптувати засоби розміщення до цього ринку та мати можливість задовольнити потреби мандрівників за шаріатом. До основних вимог мусульманських мандрівників до готелів відносять: наявність халяль-них ресторанів; широкий асортимент безалкогольних напоїв; окремі СПА, басейни, фітнес-зали для чоловіків та жінок; можливість здійснити намаз (мечеті, молитовні кімнати); дрес-код персоналу; молитовна атрибутика; відповідний інтер'єр номерів.

На території Саудівської Аравії розташовано близько 70 музеїв. Окрім музеїв, в країні багато пам'яток культурно-історичної спадщини різноманітної тематики: пам'ятки архітектурної спадщини; традиційні звичаї та цінності; місця, присвячені історії ісламу; місця, пов'язані з історією країни; традиційні народні промисли. Саудівська Аравія в останні роки проводила активну політику з включення своїх культурно-історичних об'єктів до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Туристична адміністрація країни швидко усвідомила, що наявність на території країни пам'яток такого рангу є гарантією високого значення такого об'єкту для історії та культури країни.

У 2009 р. до списку ЮНЕСКО було внесено археологічний об'єкт Аль-Хіджр – набатейське місто Мадаін Саліх, розташоване в 300 км на північ від Медини, аналогічне Петрі в Йорданії. У 2010 р. до числа об'єктів ЮНЕСКО долучили місто Дірайя, що розташоване в 30 км від Ер-Ріяда – першу столицю династії Саудів. На сесії ЮНЕСКО у липні 2011 р. включено центр історичного міста Джидди до об'єктів Всесвітньої культурної спадщини як пам'ятки, що найбільш вдало демонструє особливості традиційної для Саудівської Аравії міської архітектури [2]. Необхідно зазначити, що включення до Списку ЮНЕСКО пам'яток

Мекки і Медини не розглядається. Вони не відносяться до туристичних об'єктів та продовжують залишатися повністю закритими для не мусульман. Аналіз розподілу іноземних туристів за регіонами країни свідчить, що половина туристичного потоку спрямована до Мекки, значна частина відвідувачів спрямована на провінцію Еш-Шаркійя (східна область країни, яка виходить на узбережжя Перської затоки, адміністративний центр – Дамам), а також провінції Ер-Ріяд та Медину.

Сучасний розвиток сфери туризму в Саудівській Аравії орієнтовано на диверсифікацію туристичної діяльності. Почали розвивати такі види туризму як: історико-пізнавальний; шопінг та розваги; різноманітні види спорту (особливо дайвінг); пригодницькі тури пустелю, екологічні тури (спостереження за тваринами, відвідання національних парків, ботанічні та інші маршрути); пішохідні маршрути у межах активного туризму (гірські, рівнинні, спелеологічні тощо) [3].

Джерела та література

1. Офіційний сайт Комісії з туризму та старожитностям Саудівської Аравії [Електронний ресурс]. URL: <http://www.mas.gov.sa>
2. Офіційний сайт Центрального департаменту статистики та інформації Саудівської Аравії [Електронний ресурс]. URL: <http://www.cdsi.gov.sa>
3. Sadi, Muhammad Asad, Henderson, J. Tourism in Saudi Arabia and its Future Development [Електронний ресурс]. URL: <http://qspace.qu.edu.qa/handle/10576/8105>
4. Tourism Highlights 2018. Офіційний веб-сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.world-tourism.org>

Наукове видання

**ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ:
УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД**

*Збірник матеріалів
Міжнародної наукової конференції*

Упорядники:

Наталія Володимирівна *Терес*
Олександр Петрович *Гончаров*

Комп'ютерна верстка Любов Андріївна *Зубець*

На обкладинці Софійська площа у Києві – малюнок *Георгія Вергуленка*

Підписано до друку 29.11.2019 р. Формат 60x84/16.

Ум. друк. арк. 19,24. Обл. вид. арк. 17,34.

Наклад 100 прим. Зам. 49. 2019.

ПФ «Фоліант».

Київ, вул. Семенівська, 13/28.

Свідоцтво

про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

Серія ДК № 4631 від 14.10.2013 р.